

אין להפחית מס דיבידנד תיאורטי בעת איזון מניות חברה בין בני זוג עקב הליך גירושין

מערך השווי [רועי פולניצר](#) מסביר מדוע אין לנכות מס דיבידנד תיאורטי במסגרת איזון משאבים כלכליים בין בני זוג

בעשור האחרון ניתן לזהות מגמה מדאיגה בפרקטיקה של מומחים כלכליים ואקטואריים המתמנים על ידי בתי המשפט לענייני משפחה ובתי הדין הרבניים: במסגרת הערכת שווי מניות לצורך איזון משאבים בין בני זוג, מופחת לעיתים מס דיבידנד תיאורטי מהשווי. כלומר, שווי המניות נקבע במונחי "נטו", כאילו בעל המניות יממן את תשלומי האיזון באמצעות משיכת דיבידנד מהחברה וישלם בגין כך מס.

גישה זו אינה רק שגויה מקצועית – היא גם יוצרת עיוותים מהותיים בתוצאה הכלכלית של איזון המשאבים. לשכת מעריכי השווי והאקטוארים הפיננסיים בישראל (IAVFA) (להלן: "הלשכה"), אשר אני מייסדה ומכהן כיו"ר שלה, מחזיקה בעמדה ברורה וחד משמעית: יש להעריך שווי מניות במונחי ברוטו, ללא הפחתת מס דיבידנד רעיוני.

שווי מניות אינו תלוי באופן המימון

הטעות הבסיסית בגישת הפחתת מס הדיבידנד נעוצה בערבוב בין שני מישורים שונים:

1. שווי כלכלי של מניות
 2. אופן מימון תשלומי האיזון
- שווי המניות נגזר מהפעילות הכלכלית של החברה, וזרמי המזומנים הצפויים, הסיכון העסקי ותנאי השוק. לעומת זאת, החלטה כיצד לממן את תשלומי האיזון היא החלטה פיננסית אישית של בעל המניות.

משיכת דיבידנד היא רק אחת מהאפשרויות למימון, ולא בהכרח האפשרות המועדפת. לפיכך, אין כל הצדקה "להעמיס" על שווי המניות עלות מס הנובעת מהחלטת מימון אפשרית בלבד.

הלשכה מדגישה כי מס דיבידנד הוא למעשה עלות החון או מחיר הסף, אך אינו חלק אינטגרלי מהשווי הכלכלי של המניות עצמן. כשם שאין מפחיתים עלות ריבית עתידית משווי נכס, כך אין להפחית מס דיבידנד.

מס דיבידנד – לא עניינה של בת הזוג

נקודה עקרונית נוספת היא כי מס דיבידנד, בין אם בפועל ובין אם רעיוני, אינו מעניינה של בת הזוג. מדובר במס אישי החל על בעל המניות בלבד, כתוצאה מהחלטתו למשוך רווחים מהחברה.

בן הזוג, כבעל הנכס, רשאי לבחור כיצד לממן את תשלומי האיזון:

- משיכת דיבידנד
 - נטילת הלוואה אישית
 - גיוס כספים ממשפחה או חברים
 - מכירת נכס אחר
 - קיזוז במסגרת חלוקת נכסים אחרת
- בחירתו למשוך דיבידנד ולשלם מס בגין כך היא החלטה אישית, ואין כל הצדקה להטיל את עלות הבחירה הזו על בת הזוג באמצעות הפחתת השווי.

העיוות הכלכלי בגישת הנטו

כאשר מפחיתים מס דיבידנד רעיוני משווי

המניות, נוצרת פגיעה ישירה בזכויותיה של בת הזוג. היא מקבלת את חלקה לפי שווי מופחת, בעוד בן הזוג נותר עם נכס בשווי מלא.

הבעיה מתחדדת במיוחד כאשר בפועל לא מתבצעת משיכת דיבידנד:

- בת הזוג "משלמת" מס שלא שולם
- בן הזוג שומר לעצמו את מלוא השווי כך נוצר מצב שבו סכום המס שנוכה אינו מועבר לרשויות המס, אלא נותר בידי בן הזוג – תוצאה בלתי צודקת בעליל.

העדר אירוע מס במועד הקרע

במועד הקרע, שהוא המועד הקובע לאיזון המשאבים לפי החוק, לא מתבצעת כל משיכת דיבידנד. גם בתקופה שבין מועד הקרע לבין עריכת חוות הדעת האקטוארית:

- לא חולק דיבידנד (ואם גם חולק, הוא לא היה בגובה חלקה של בת הזוג בשווי מניות בין הזוג)
 - לא נוצרה חבות מס
 - לא התקיים אירוע מס
- לפיכך, הפחתת מס דיבידנד מבוססת על הנחה היפותטית בלבד, שאינה משקפת את המצב בפועל. הערכת שווי מקצועית אינה יכולה להישען על תרחישים עתידיים אפשריים, אלא על נתונים קיימים ומוכחים.

חלופות מימון רבות – אין הכרח בדיבידנד

אחת ההנחות השגויות בגישת הנטו היא כי בעל המניות "יאלץ" למשוך דיבידנד כדי לממן את תשלומי האיזון. בפועל, מדובר בהנחה חסרת בסיס. בן הזוג יכול לבחור במגוון חלופות:

1. **הלוואה אישית** – נטילת הלוואה מהבנק או מגורם פיננסי אחר, ללא כל אירוע מס.
 2. **הלוואה מהחברה** – במקרים מסוימים ניתן למשוך כספים מהחברה כהלוואה, ובכך לדלג על מס הדיבידנד (לפחות בטווח הקצר ובהתאם לדין).
 3. **מימוש נכסים אחרים** – מכירת נכס אחר שבעלותו בן הזוג.
 4. **איזון פנימי בין נכסים** – ויתור על חלק בנכס אחר במסגרת איזון המשאבים.
- כלומר, משיכת דיבידנד אינה הכרחית, ולכן גם המס הנלווה לה אינו ודאי ואינו רלוונטי לשווי.

מס דיבידנד הוא אישי ומשתנה

בדומה למס רווח הון, גם מס דיבידנד הוא מס אישי התלוי בנסיבותיו של הנישום:

- ייתכן פטור ממס מסיבות בריאותיות
 - ייתכן שיעור מס מופחת
 - ייתכן קיזוזים והקלות
- לפיכך, שימוש בשיעור מס "אחיד" לצורך הפחתת מהשווי מתעלם מהמציאות האישית של הנישום ומוביל לתוצאה בלתי מדויקת.

העיגון החוקי – סעיף 5(א) לחוק יחסי ממון

סעיף 5(א) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973, קובע כי בן הזוג זכאי למחצית שווי הנכסים במועד הקרע. החוק אינו קובע:

- כי יש להפחית מס עתידי

- כי יש להניח מקור מימון מסוים
- כי יש להתחשב בהחלטות פיננסיות עתידיות לפיכך, הפרשנות הנכונה היא כי השווי שיש לקבוע הוא שווי כלכלי מלא – קרי, שווי ברוטו.

הסיכון להותרת המס בידי בן הזוג

כאשר האקטואר מפחית מס דיבידנד רעיוני משווי המניות, הוא יוצר מצב שבו קיימת הסתברות גבוהה כי סכום המס יישאר בידי בן הזוג. אם לא תתבצע משיכת דיבידנד בפועל:

- המס לא ישולם
 - בת הזוג כבר "שילמה" אותו דרך הפחתת השווי
 - בן הזוג נהנה מההפרש
- מדובר בהתעשרות בלתי מוצדקת, הפוגעת בעקרון השוויון.

תפקיד האקטואר – איזון הוגן ולא ספקולטיבי

תפקידו של האקטואר או המומחה הכלכלי אינו להעריך תרחישים עתידיים ספקולטיביים, אלא לקבוע שווי הוגן ומדויק של הנכסים במועד הקובע. איזון משאבים נכון צריך להתבסס על:

- נתונים קיימים
 - שווי שוק
 - עקרונות כלכליים מקובלים
- ולא על הנחות בדבר החלטות עתידיות של בעל הנכס.

סיכום

הפחתת מס דיבידנד רעיוני משווי מניות במסגרת איזון משאבים היא פרקטיקה שגויה, הפוגעת הן בדיוק המקצועי והן בהוגנות הכלכלית. מדוע? היות שהיא:

- מערבבת בין שווי לבין מימון
 - מניחה הנחות שאינן מחויבות המציאות
 - מתעלמת מחלופות מימון
 - פוגעת בזכויות בת הזוג
 - יוצרת פוטנציאל להתעשרות בלתי מוצדקת
- לפיכך, המסקנה ברורה: יש להעריך שווי מניות במונחי ברוטו בלבד, ללא הפחתת מס דיבידנד רעיוני. גישה זו מבטיחה איזון משאבים הוגן, מקצועי ונאמן לעקרונות הכלכלה, המשפט והאקטואריה.

פרטי כותב המאמר

מר פולניצר מחזיק בתואר M.B.A (בהצטיינות) במנהל עסקים, תואר B.A (בהצטיינות) שניהם מאוניברסיטת בן גוריון ועם התמחות בהערכות שווי ואקטואריה והסמכת ישראלית באקטואריה. מר פולניצר הינו בעל ניסיון רב בתחום הערכות השווי והיעוץ האקטואריה ומשמש כמרצה שנים רבות בהערכות שווי ואקטואריה בלשכת מעריכי השווי והאקטוארים הפיננסיים בישראל. לשעבר מרצה בנגזרות וניהול סיכונים, ראש תחום הערכות שווי תאגידים במשרד רואי חשבון רווח-רביד, ראש תחום הערכות שווי מימון כמותי בחברת עגן יעוץ אקטוארי, פיננסי ועסקי בע"מ של ה"ה ד"ר בעז ים ומודליסט פיננסי בועדת השקעות באוניברסיטת בן גוריון.